

Jeugdhulp op de schop

Meer evidence-based werken, minder labels, meer inzet op preventie, minder uithuisplaatsingen en de definitieve sluiting van JeugdZorgPlus-instellingen in 2030. Hoe kijken kinder- en jeugdpsychiater Ramón Lindauer en orthopedagoog-generalist Maya Hofhuis aan tegen deze trends en toekomstplannen in de jeugdhulp?

Ramón Lindauer is hoogleraar Kinder- en Jeugdpsychiatrie bij Amsterdam UMC/Levvel en bestuurslid bij het Kenniscentrum Kinder- en Jeugdpsychiatrie. Hij studeerde geneeskunde, koos voor de psychiatrie en specialiseerde zich in kinder- en jeugdpsychiatrie. "Ik dacht: als ik écht wat wil veranderen en bijdragen, dan moet ik daar zo vroeg mogelijk bij zijn." Naast hoogleraar is Ramón systeemtherapeut, EMDR-practitioner, TF-CBT-trainer en supervisor. Een verrijking van zijn vak. "Ik wil als psychiater niet alleen maar pillen voorschrijven en psychiatrisch onderzoek doen. Juist de psychotherapeutische kant van mijn werk, en de hele context meenemen, vind ik essentieel voor ons vak."

De brug tussen wetenschap en praktijk wordt steeds belangrijker, dat merken ook Maya Hofhuis en Ramón Lindauer. Beiden zien de meerwaarde van wetenschappelijk onderzoek en werken via evidence-based interventies. Een goede trend dus?

Maya benadrukt het belang om vraaggericht te blijven werken en te kijken naar de hulpvraag. Het aanbodgericht denken kan in de praktijk wel eens in de weg zitten, merkt ze. Vooral als dit 'aan de voorkant' gebeurt. "Het is soms een dilemma. Tussen evidence-based interventies met de bijbehorende scholing, licenties, terugkomdagen et cetera en vraaggericht blijven werken."

Werkzame principes

Maya Hofhuis vindt het belangrijk om recht te blijven doen aan de dynamiek van een gezin, bijvoorbeeld als je tijdens het hulpproces ineens te maken krijgt met gescheiden ouderschap. "Je wilt niet vanwege deze verandering naar een andere zorgaanbieder moeten. Of er niet binnen je eigen organisatie op kunnen reageren."

Ook Ramón Lindauer ziet uitdagingen in de klinische praktijk en evidence-based werken. "Je hebt zoveel verschillende interventies voor één hulpvraag. Als je die naast elkaar legt, overlappen ze enorm. Ik denk echt dat we daar een slag in moeten maken." Beiden zien een positieve ontwikkeling. Er is steeds meer aandacht voor de *common elements* van een behandeling, oftewel de werkzame principes.

Ramón: "Als je het hebt over onderzoek, ontwikkeling en innovatie, gaat het veel meer die richting op. Ik denk dat we straks niet, bij wijze van spreken, geschoold worden in één interventie, maar breed opgeleid in verschillende werkzame mechanismen. Wat mij betreft een heel mooie en goede ontwikkeling."

Voorzichtig met labels

In juni dit jaar publiceerde Maya Hofhuis een artikel op de Ikkanhet website¹, samen met drie andere orthopedagogen-generalist, over classificeren: *Kinderen zijn niet gebaat bij label-denken*. Ze is er kritisch over. Wat is de meerwaarde als het niet noodzakelijk is

Feestjaar

In 2022 vieren zowel het Kenniscentrum KJP als de NVO een lustrumjaar. Het KJP bestaat dit jaar twintig jaar en de NVO viert haar zestigjarig jubileum. Wil je hier meer over lezen, kijk dan op www.kenniscentrum-kjp.nl/nieuws/gesprek-20-jaar-kenniscentrum

voor de toegang tot passende hulp of onderwijs? Classificering geeft inzicht in de ernst van gedrag, niet in de oorzaak. Maya: "Ik pleit voor diagnostiek, of liever gezegd *beeldvorming*, die veranderings- en systeemgericht is."

Ramón Lindauer herkent haar zorgen over classificeren. Hij is er zelf uiterst voorzichtig mee, maar ziet ook voordelen. "Het is in sommige gevallen wel behulpzaam te classificeren omdat ouders zich dan opgelucht voelen en beter snappen wat er aan de hand is met hun kind." Hij pleit ervoor om te spreken van 'gebieden waar zorgen of problemen zijn', te kijken naar wat nodig is, wat er goed gaat en het belang van de context. Zo praat hij niet over 'stoornissen' met ouders, maar over 'probleemgebieden' en kijkt hij naar de behoeften van kinderen, ouders en hun veerkracht. "Maar goed, ik ben ook de psychiater die psychotherapeutisch geschoold is en graag nadenkt over de impact van de therapeutische relatie."

Samen op weg naar nul

Binnen de jeugdhulp is er de afgelopen jaren veel veranderd en er staan nog grote hervormingsplannen op stapel. Zo komt er meer inzet op preventie, minder uithuisplaatsingen en de JeugdZorgPlus-instellingen moeten per 2030 allemaal gesloten zijn.

Maya Hofhuis ziet deze veranderingen ook bij haar netwerkorganisatie voor aanvullende specialistische jeugdhulp, KOOS Utrecht. "We steken meer in op preventie en kijken vanaf de wieg, of eigenlijk al ervoor, wat we kunnen doen aanvullend op de basiszorg."

Andere speerpunten zijn het versterken van het ouderschap en – als een kind niet (helemaal) meer thuis kan wonen – zoveel mogelijk zoeken naar pleegzorgopties in eigen wijk en kring. Een zo-thuis-mogelijke oplossing bieden en dan samen op naar nul. Net zoals de 'Beweging van 0'² maakt Maya zich hier hard voor. "Op weg naar nul uithuisplaatsingen, nul stigma, nul suïcide en nul thuiszitters."

Steun

Belangrijk bij alle veranderingen, is steun van vakorganisaties en het delen van kennis.

Maya: "Ik heb mij echt wel gesteund gevoeld door de NVO de afgelopen jaren. Ze weten wat er speelt, kennen hun leden en weten wat er op de werkvloer gebeurt. Het uitwisselen van kennis tussen verenigingen en organisaties blijft belangrijk, zo versterk je elkaar." Ramón vindt kennisdeling ook belangrijk in de toekomst van de jeugdhulp en de rol van 'zijn' Kenniscentrum Kinder- en Jeugdpsychiatrie hierin. "Je moet zorgen dat je zichtbaar bent als organisatie, zodat je van elkaar weet welke expertise men in huis heeft. Een belangrijke taak voor de jeugd-ggz is de consultatieve

functie. Laagdrempelig beschikbaar zijn. Zeker in tijden van wachtlijsten en personeelstekort. Ook op dit vlak kunnen we breed gebruik maken van elkaars expertise en kennis."

tekst: Amber Bruijnzeel

¹ ikkanhet.nl/kinderen-zijn-niet-gebaat-bij-het-label-denken/

² www.bewegingvannul.nl

De motivatie van orthopedagoog-generalist bij jeugdhulporganisatie KOOS Utrecht en NVO-lid **Maya Hofhuis** voor de jeugdhulpverlening is persoonlijk. "In mijn jeugd heb ik van dichtbij ervaren wat opgroei-omstandigheden met kinderen doen, zoals het effect van armoede en kansenongelijkheid. Dit is een drijfveer voor mijn beroepskeuze geweest."

Naast orthopedagoog-generalist is Maya rapporteur in opleiding bij Pro Justitia en doula (bevallingscoach) voor zeer kwetsbare zwangere vrouwen.